

สรุป
หลักกฎหมายอาญา เล่ม 1
มาตรา 1 – 106
(CRIMINAL LAW 1)

เหมาะสำหรับ

- นักเรียน และ นักศึกษากฎหมาย
 - ผู้เตรียมสอบในระดับต่างๆ
 - ผู้สนใจศึกษากฎหมายทั่วไป
-

ณัฐกร สุดใจใหม่
ผู้พิพากษา

สรุป

หลักกฎหมายอาญา เล่ม 1

มาตรา 1 - 106

(Criminal Law 1)

หน้าลิขสิทธิ์

สรุปหลักกฎหมายอาญา เล่ม 1

มาตรา 1 - 106

(Criminal Law 1)

ณัฐกร สุดใจใหม่

ISBN (E-book) 978-616-582-918-2

สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ราคา 100 บาท

(สงวนลิขสิทธิ์)

จัดทำโดย นายณัฐกร สุดใจใหม่

สารบัญ

บทที่ 1.การกระทำความผิด และการรับโทษทางอาญา	1
ตอนที่ 1. การกระทำอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษ 1	
บทที่ 2.การกระทำความผิดที่ต้องรับโทษตามกฎหมายไทย	9
ตอนที่ 1.การกระทำความผิดในราชอาณาจักร	9
ตอนที่ 2.การกระทำความผิดที่ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร	11
ตอนที่ 3.การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร	19
ตอนที่ 4.การรับโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ หรือถือว่าได้กระทำใน ราชอาณาจักร	32
ตอนที่ 5.การรับโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักร	40
บทที่ 3. โทษ	47
ตอนที่ 1.โทษประหารชีวิต	49
ตอนที่ 2.โทษจำคุก	50
ตอนที่ 3.โทษกักขัง	53
ตอนที่ 4.โทษปรับ	55
ตอนที่ 5.โทษริบทรัพย์สิน	59

บทที่ 4.การรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ และ การบวกโทษ	65
ตอนที่ 1.การรอกการกำหนดโทษ และรอกการลงโทษ	65
ตอนที่ 2.การบวกโทษ	71
บทที่ 5.ความรับผิดชอบในทางอาญา	75
ตอนที่ 1.การกระทำโดยเจตนา และการกระทำโดยประมาท	75
ตอนที่ 2.การกระทำโดยพลาด	94
ตอนที่ 3.การกระทำโดยสำคัญผิดในตัวบุคคล	102
ตอนที่ 4.การกระทำโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง	104
ตอนที่ 5.ผลที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น	111
ตอนที่ 6.การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น	115
ตอนที่ 7.การป้องกัน	126
ตอนที่ 8.การบันดาลโทษะ	135
บทที่ 6.การพยายามกระทำความผิด	141
ตอนที่ 1.ลักษณะของการพยายามกระทำความผิด	141
ตอนที่ 2.การกระทำซึ่งไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้	145
ตอนที่ 3.การยับยั้งหรือกลับใจ	148
บทที่ 7.ตัวการ ผู้ใช้ และผู้สนับสนุน	154
ตอนที่ 1.ตัวการ	154

ตอนที่ 2. ผู้ใช้	158
ตอนที่ 3. ผู้สนับสนุน	163
บทที่ 8. การกระทำความผิดหลายบท หรือหลายกระทง	167
ตอนที่ 1. การกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท	167
ตอนที่ 2. การกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน	174
บทที่ 9. การเพิ่มโทษเพราะกระทำความผิดอีก	183
ตอนที่ 1. การเพิ่มโทษหนึ่งในสาม	184
ตอนที่ 2. การเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง	189
บทที่ 10. อายุความในคดีอาญา	196
ตอนที่ 1. สาระสำคัญของอายุความในคดีอาญา	196
ประวัติผู้เขียน	



บทที่ 1.การกระทำความผิด และ การรับโทษทางอาญา

ตอนที่ 1. การกระทำอันกฎหมาย บัญญัติว่าเป็นความผิด และ กำหนดโทษ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2
บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา
ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะ
กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนด
โทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด
นั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่
บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้น
ไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้น
พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มี
คำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่า
ผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำ
ความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้น
สิ้นสุดลง”

มาตรา 18 วรรคแรก บัญญัติว่า “โทษ
สำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้”

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ

(5) ธิบธิรพธิยสิน

หลักกฎหมาย

1.) “โทษ” ทางอาญามีแค่ 5 สถานตาม
มาตรา 18 วรรคแรก เท่านั้น

2.) บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาซึ่ง
กำหนดไว้ 5 สถานตามมาตรา 18 วรรคแรก
ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่า
เป็นความผิด ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอาจเป็น
ประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐาน
ฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก
ตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 หรือ
กฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาก็ได้ เช่น
ความผิดฐานทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข

เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือ
บางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น
โดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550
มาตรา 9

หากเป็นการกระทำซึ่งกฎหมายไม่ได้
บัญญัติว่าเป็นความผิดแล้ว ผู้กระทำไม่ต้อง
รับโทษทางอาญา ไม่ว่าจะก่อให้เกิด
ความเสียหายกับบุคคลอื่นหรือไม่ เช่น
ความผิดฐานกระทำโดยประมาททำให้
ทรัพย์สินของบุคคลอื่นเสียหาย หรือที่เรียกว่า
“ประมาททำให้เสียทรัพย์สิน” ตามประมวล

กฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติว่าเป็นความผิด และไม่ได้กำหนดโทษไว้, ความผิดฐานฉ้อโกง แรงงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 344 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวง บุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปให้ประกอบการทำงาน ใดๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สามโดย จะไม่ใช้ค่าแรงงาน หรือค่าจ้างแก่บุคคล เหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงาน หรือค่าจ้าง แก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษ...” ดังนั้น หากเป็นการ หลอกลวงบุคคลจำนวนน้อยกว่า 10 คน (ตั้งแต่ 1 คนถึง 9 คน) ให้ใช้แรงงานให้โดย ไม่จ่ายค่าแรงหรือค่าจ้าง ผู้กระทำ ไม่มีความผิด และไม่ต้องรับโทษทางอาญา

(แต่ในทางแพ่งผู้กระทำอาจมีหน้าที่จะต้องชดใช้ค่าแรง ค่าจ้าง หรือค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เป็นต้น)

3.) เมื่อมีผู้กระทำความผิดทางอาญาแล้ว ไม่ว่าผู้นั้นจะกำลังรับโทษอยู่หรือไม่ หากต่อมามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำนั้นๆ เป็นความผิด ผู้กระทำย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดทันที รวมถึงโทษที่ได้รับจากการกระทำนั้นย่อมสิ้นสุดลงด้วย เช่น แต่เดิมมีการกำหนดให้ไม้สัก และไม้ยางเป็นไม้หวงห้าม ซึ่งการทำไม้จะต้องได้รับอนุญาต แม้ว่าไม้นั้นจะปลูกลงบนที่ดิน

ของตนเองก็ตาม ก่อให้เกิดผลกระทบทั้ง
ตัวเกษตรกรผู้ปลูก และมูลค่าทางเศรษฐกิจ
ต่อมา มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้
พ.ศ.2484 มาตรา 7 วรรคแรกซึ่งบังคับใช้เมื่อ
วันที่ 17 เมษายน 2562 โดยมีสาระสำคัญ คือ
การกำหนดให้ไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มี
กรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตาม
ประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไม้หวงห้าม
ดังนั้น หากมีทำไม้หวงห้าม เช่น ไม้สักซึ่งปลูก
ในที่ดินของตนเองก่อนวันที่ 17 เมษายน
2562 (ขณะกระทำยังเป็นความผิดตาม
กฎหมายเดิมอยู่) ผู้กระทำความผิดพ้นจากการ
เป็นผู้กระทำความผิด และพ้นจากโทษตั้งแต่
วันที่ 17 เมษายน 2562 เป็นต้นไป (วันที่

กฎหมายยกเลิกความผิดจากการกระทำนั้น)



บทที่ 2.การกระทำความผิดที่ต้อง รับโทษตามกฎหมายไทย

ตอนที่ 1.การกระทำความผิดใน ราชอาณาจักร

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรค
แรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดใน
ราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย”

หลักกฎหมาย

1.) บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติใด
จะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ตาม
หากกระทำความผิดในราชอาณาจักรไทย และ

ผลของการกระทำเกิดขึ้นในราชอาณาจักร
ไทย ต้องรับโทษตามกฎหมายไทย

**2.) ราชอาณาจักร หมายถึง ดินแดน
ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย**

2.1.) พื้นดิน ซึ่ง อยู่ภายใน
เส้นเขตแดนของประเทศไทย

2.2.) พื้นน้ำ ไม่ว่าจะเป็น
ห้วย หนอง คลอง บึง รวมถึงทะเลทั้งฝั่ง
อ่าวไทย และฝั่งอันดามัน โดยวัดจากเส้นฐาน
ของชายฝั่งซึ่งเป็นพื้นดินออกไป 12 ไมล์ทะเล
(22.2 กิโลเมตร) ซึ่งเรียกว่า “น่านน้ำ
อาณาเขต” หรือ “ทะเลอาณาเขต”

2.3.) พื้นอากาศ ซึ่งปกคลุมอยู่
เหนือดินแดนตาม ข้อ 2.1.) และ ข้อ 2.2.)

3.) สถานทูต หรือสถานกงสุลของไทย
ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศ ไม่ใช่ในดินแดนของ
ประเทศไทยในข้อ 2.1.) ถึง ข้อ 2.3.) ดังนั้น
การกระทำความผิดในสถานทูต หรือ
สถานกงสุลของไทยดังกล่าว ไม่ใช่การกระทำ
ความผิดในราชอาณาจักร

ตอนที่ 2.การกระทำความผิดที่ถือว่าได้ กระทำในราชอาณาจักร

2.1.การกระทำความผิดในเรือไทย หรืออากาศยานไทย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรค
สอง บัญญัติว่า “การกระทำความผิดใน

เรือไทย หรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ
ที่ใดให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร”

หลักกฎหมาย

ความผิดตามมาตรา 4 วรรคสองต้อง
เป็นการกระทำในเรือไทย หรือเครื่องบินไทย
ขณะอยู่นอกราชอาณาจักรเท่านั้น และ
ผลของการกระทำนั้นต้องเกิดขึ้นในเรือไทย
หรือเครื่องบินไทยด้วย (ใน+นอก+ใน) หาก
กระทำจากในเรือไทย หรือเครื่องบินไทย
ขณะอยู่ในราชอาณาจักร ย่อมเป็นการกระทำ
ผิดตามมาตรา 4 วรรคแรก หรือหากกระทำ
จากในเรือไทย หรือเครื่องบินไทย แต่ผลเกิด
นอกเรือไทย หรือเครื่องบินไทย ไม่ใช่
การกระทำความผิดตามมาตรา 4 เช่น ขณะที่

นาย ก. อยู่บนเรือไทยซึ่งอยู่ริมชายฝั่งประเทศพม่า นาย ก. ใช้อาวุธปืนยิงนาย ข. ซึ่งอยู่บนชายฝั่งจนถึงแก่ความตาย การกระทำของนาย ก. ในกรณีนี้ไม่ใช้การกระทำความผิดบนเรือไทย (กระทำในเรือไทย + อยู่นอกราชอาณาจักร + ผลของการกระทำเกิดขึ้นนอกเรือไทย = ไม่ใช้การกระทำความผิดตามมาตรานี้) หรือกระทำจากนอกเรือไทย หรือเครื่องบินไทย แต่ผลเกิดในเรือไทย หรือเครื่องบินไทย ไม่ใช้การกระทำความผิดตามมาตรานี้เช่นเดียวกัน เช่น นาย ก. วางยาพิษนาย ข. ขณะนาย ข. กำลังรอขึ้นเครื่องบินไทยที่สนามบินดอนเมือง ขณะนาย ข. กำลังนั่งเครื่องบินซึ่งบินผ่านน่านฟ้า

ประเทศเวียดนาม นาย ข.เกิดอาการช็อค และ
เสียชีวิตจากยาพิษ การกระทำของนาย ก.
กรณีนี้ไม่ใช่การกระทำความผิดบนเครื่องบิน
ไทย (กระทำนอกเครื่องบินไทย + อยู่
ในราชอาณาจักร + ผลของการกระทำเกิดขึ้น
ในเครื่องบินไทย = ไม่ใช่การกระทำความผิด
ตามมาตรานี้)

2.2.การกระทำทั้งหมด บางส่วน หรือ ผลของการกระทำเกิดขึ้นในราชอาณาจักร

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5
บัญญัติว่า “ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วน
หนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี
ผลแห่งการกระทำเกิดขึ้นในราชอาณาจักร
โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดขึ้นใน